

Forslag

til

Lov om specialundervisning for voksne

Fremsat den 31. januar 1978 af undervisningsministeren.

§ 1. Enhver amtskommune skal sørge for, at personer med fysiske eller psykiske handicap efter undervisningspligtens ophør kan få undervisning og specialpædagogisk bistand, der tager sigte på at afhjælpe eller begrænse virkningerne af disse handicap (kompenserende specialundervisning). I tilknytning her- til kan der etableres undervisning, som er tilrettelagt under hensyntagen til deltagerens handicap. Undervisningen kan indrettes i kostskoleform.

Stk. 2. Undervisningsministeren fastsætter regler om undervisningens indhold og omfang.

Stk. 3. En amtskommune kan efter overenskomst med staten, kommuner, private skoler eller institutioner o. lign. eller andre amtskommuner henvise personer til undervisning efter stk. 1 i statslige, kommunale, private eller andre amtskommunale skoler eller institutioner o. lign. Undervisningsministeren kan fastsætte regler herom.

Stk. 4. Amtskommunale skoler og undervisningsinstitutioner for voksne med undervisning efter stk. 1 opføres på planen for amtskommunens skolevæsen og undervisningsvirksomhed m. v.

Stk. 5. I Københavns og Frederiksberg kommuner varetages amtskommunens opgaver efter denne lov af kommunen.

§ 2. Såfremt der på privat initiativ tilbydes voksne kompenserende specialundervisning, skal undervisningen efter nærmere af undervisningsministeren fastsatte regler oprettes, hvis mindst 2 deltagere har tilmeldt sig. Amtsrådet træffer beslutning om godkendelse af undervisningen.

Stk. 2. Undervisningen skal være tilrettelagt for voksne og stå åben for alle over 18 år. Unge under 18 år, der skønnes at kunne følge undervisningen, kan optages, hvis det ikke er muligt eller rimeligt at henvise dem til anden undervisning.

§ 3. Undervisningen skal gennemføres i egnede lokaler med fornødent udstyr.

Stk. 2. Kommunale og statslige lokaler samt lokaler tilhørende private undervisningsinstitutioner, hvis udgifter afholdes af det offentlige, skal stilles til rådighed for amtskommunen til brug ved undervisning efter § 1, hvis amtskommunen ikke råder over egnede lokaler til virksomheden, og hvis benyttelsen er forenelig med lokalernes øvrige brug. Lokalerne skal stilles til rådighed gratis med lys, varme, rengøring, fornøden skolebetjentbistand og bestående udstyr.

Stk. 3. Amtskommunale lokaler samt de i stk. 2 nævnte kommunale, statslige og private lokaler skal stilles til rådighed til brug ved undervisning efter § 2, såfremt initiativtageren ikke råder over egnede lokaler til virksomheden. Lokalerne skal stilles til rådighed gratis med lys, varme, rengøring, fornøden skolebetjentbistand og bestående udstyr.

Stk. 4. Undervisningsministeren kan fastsætte regler om fremgangsmåden ved anvisning af lokalerne.

Stk. 5. Efter regler, der fastsættes af undervisningsministeren, træffer amtsrådet afgørelse om ydelse af tilskud til driftsudgifter til andre lokaler, der benyttes til undervisning efter § 2.

§ 4. Amtskommunen afholder de med undervisningsvirksomheden forbundne udgifter.

Stk. 2. De fornødne læremidler skal stilles gratis til rådighed for deltagerne.

Stk. 3. Amtskommunen godkender private initiativtageres budgetter og regnskaber vedrørende administration, undervisningsmateriel, læremidler m. v. i forbindelse med etablering og gennemførelse af undervisning efter § 2.

Stk. 4. Afholder amtskommunen udgifter til undervisning af personer, der er hjemmehørende i en anden amtskommune, kan amtskommunen kræve godtgørelse fra den amtskommune, hvor den pågældende er hjemmehørende.

§ 5. Amtskommunen sørger for eller afholder udgifterne til fornøden befordring mellem hjem og undervisningsinstitution eller skole for personer, der deltager i undervisningen. Undervisningsministeren fastsætter regler herom.

§ 6. Undervisningen forestås af en leder, der skal have de fornødne kvalifikationer. Lærerne skal gennem særlig uddannelse have erhvervet de fornødne forudsætninger for at kunne påtage sig den pågældende form for specialundervisning. Undervisningsministeren fastsætter nærmere regler herom.

Stk. 2. Stillinger som leder og lærer ved amtskommunale skoler og undervisningsinstitutioner opføres på planen for amtskommunens skolevæsen og undervisningsvirksomhed m. v. Undervisningsministeren kan fastsætte regler om normering af sådanne stillinger.

Stk. 3. Tjenestemandsansatte ledere og lærere uden for København er omfattet af de bestemmelser i lov om tjenestemænd i staten,

folkeskolen og folkekirken, som er gældende for folkeskolens tjenestemænd, og pension ydes efter de for sådanne tjenestemænd gældende regler.

Stk. 4. Finansministeren fastsætter regler om løn- og andre ansættelsesvilkår for ikke-tjenestemandsansatte lærere, der underviser efter denne lov uden for København.

Stk. 5. Ledere og lærere ved amtskommunale skoler og undervisningsinstitutioner ansættes og afskediges efter reglerne i lov om styrelsen af kommunernes skolevæsen og af virksomhed efter lov om fritidsundervisning m. v.

Stk. 6. Oprettes der undervisning efter § 2 under en-leder af fritidsundervisning for voksne, beregnes lederhonoraret efter regler fastsat af undervisningsministeren.

§ 7. Til uddannelse af ledere og lærere inden for undervisning efter denne lov kan der ydes statstilskud efter regler, der fastsættes af undervisningsministeren.

Stk. 2. Undervisningsministeren kan oprette kursus til uddannelse af de i stk. 1 omhandlede ledere og lærere.

Stk. 3. Der kan ydes særlig støtte til ledere og lærere i tilfælde, hvor deltagelse i uddannelseskursus vil påføre dem særlige indtægts- eller særlig store udgifter.

§ 8. Loven træder i kraft den 1. januar 1980.

§ 9. Loven gælder ikke for Færøerne og Grønland, men kan ved kongelig anordning sættes i kraft for Færøerne med de ændringer, der følger af de særlige færøske forhold.

Bemærkninger til lovforslaget

A. Almindelige bemærkninger

1. Lovforslagets baggrund og hovedindhold

Lovforslaget er et led i den samlede lovgivning om udlægning af åndssvageforsorgen og den øvrige særforsorg til kommuner og amtskommuner. Ved lovforslaget får amtskommunerne samt Københavns og Frederiksberg kommuner pligt til at tilbyde voksne kompenserende specialundervisning og i tilknytning hertil eventuel hensyntagende specialundervisning svarende til særforsorgens hidtidige tilbud på dette område og pligt til at sørge for, at undervisningen derefter oprettes.

Ifølge § 1 i det af socialministeren fremsatte forslag til lov om udlægning af åndssvageforsorgen og den øvrige særforsorg overtager amtskommunerne, Københavns og Frederiksberg kommuner og kommunerne med virkning fra den 1. januar 1980 den forpligtelse, som staten hidtil har haft, til at yde behandling, undervisning, oplæring, beskæftigelse samt særlig bistand og pleje til de personer, der har været omfattet af §§ 115-120 samt statens forpligtelser efter §§ 112-113 i lov nr. 333 af 19. juni 1974 om social bistand. Grundlaget for dette lovforslag er i hovedtræk en betænkning (nr. 781/1976) fra et af socialministeren nedsat udvalg (udlægningsudvalget). Det var udvalgets opfattelse, at det hidtidige system, opbygget efter forsgsgrene (båsesystemet), bør ophæves, således at de handicappede i fremtiden i videst muligt omfang skal betjenes med de almindelige tilbud, suppleret med specialbistand efter den enkeltes behov.

Udvalget har i sin betænkning foretaget en gennemgang af de gældende bistandsformer, herunder undervisningstilbud, som findes i det almene system, med henblik på en vurdering af, om almen-systemets regler umiddelbart kan give hjemmel for at videreføre forsorgens funktioner, eller om der skal ske ændringer i denne lovgivning. Udvalget har derefter stillet forslag om, hvorledes ansvaret for de enkelte funktioner, der i dag varetages inden for særforsorgen, bedst kan fordeles på kommunale og amtskommunale myndigheder.

Lovforslaget og det samtidigt fremsatte forslag til lov om ændring af lov om folkeskolen bygger i hovedtræk på betænkningens forslag med hensyn til den fremtidige placering af ansvaret for en videreførelse af særforsorgens nuværende undervisningstilbud. I overensstemmelse med de generelle principper for udlægningen pålægges det amtskommunerne samt Københavns og Frederiksberg kommuner at sørge for, at voksne med fysiske eller psykiske handicap tilbydes undervisning, der tager sigte på at afhjælpe eller begrænse virkningerne af disse handicap (kompenserende specialundervisning), og at undervisningen derefter oprettes. I tilknytning hertil kan der etableres hensyntagende specialundervisning. Amtskommunerne og de to nævnte kommuner vil kunne opfylde forpligtelsen til at sørge for denne undervisning ved at træffe aftale med staten, kommuner, private eller andre amtskommuner herom.

Ifølge lovforslaget overtager amtskommunerne og de to nævnte kommuner endvidere de forpligtelser med hensyn til finansiering m.v. af kompenserende specialundervisning for voksne, der hidtil har påhvilet kommunerne og staten i henhold til lov om fritidsundervisning m.v.

2. Lovforslagets økonomiske og administrative konsekvenser

Lovforslaget er et led i lovgivningen om udlægning af åndssvageforsorgen og den øvrige særforsorg til kommuner og amtskommuner. Om lovforslagets økonomiske og administrative konsekvenser henvises derfor til bemærkningerne til det af socialministeren fremsatte forslag til lov om udlægning af åndssvageforsorgen og den øvrige særforsorg, der indeholder en samlet redegørelse for de økonomiske og administrative konsekvenser af udlægningen.

Herudover indebærer lovforslaget imidlertid, at amtskommunerne overtager de forpligtelser med hensyn til finansiering m. v. af kompenserende specialundervisning for voksne, der hidtil har påhvilet kommunerne og staten i henhold til lov om

fritidsundervisning m. v., jfr. bemærkningerne til § 2. Denne opgave- og byrdeomlægning indebærer merudgifter for amtskommunerne på ca. 12 mill. kr. årligt og mindredgifter for kommunerne på ca. 6 mill. kr. årligt og for staten på ca. 6 mill. kr. årligt. I overensstemmelse med de hidtidige principper for opgave- og byrdeomlægninger forudsættes de midler, som fremstår som besparelser for kommunerne og staten, kompenseret amtskommunerne via de generelle tilskud efter objektive udgiftsbehovskriterier.

Hertil kommer merudgifter for amtskommunerne på ca. 2,5 mill. kr. årligt som følge af, at det foreslås pålagt amtskommunerne at afholde udgifter til administration, læremidler og befordring for deltagere i undervisning etableret på privat initiativ.

B. Bemærkninger til lovforslagets enkelte bestemmelser

Til § 1

Ad stk. 1 og 2. Hovedparten af undervisningen for voksne handicappede under den nuværende særforsorg er ambulante undervisning under tale- og høreforsorgen af klienter, der kun modtager en kortvarig og begrænset bistand af forsorgen. Hørehæmmede modtager således undervisning i høreapparatets brug, mundaflæsning, høretræning og talekorrektion, mens talehæmmede modtager ambulante behandling af stemmelidelse, svigtende sprogfunktion og læseretardering (ordblindhed). Undervisningen varetages af lærere ved særforsorgens tale- og høreinstitutioner og disses amtsafdelinger. Herudover modtager åndssvage i alderen 16-21 år undervisning på åndssvageforsorgens eksterne skoler i de enkelte forsorgscentre. Under åndssvageforsorgen er der endvidere oprettet 7 ungdomsskoler, heraf 4 ungdomsskoler, samt en højskole (i København). Desuden er der på forskellige særforsorgsinstitutioner etableret forskellige undervisningstilbud på de interne institutioner. Endelig tilbydes forskellige former for kortvarige ophold med koncentreret undervisning, bl. a. for hørehæmmede med behov for en særlig behandling.

I særlige tilfælde kan undervisningen for blinde samt døve og tunghøre omfatte pårørende med henblik på at begrænse virkningerne af handicapet.

Ved bestemmelsen i *stk. 1* pålægges det amtskommunerne at sørge for oprettelse af den omtalte undervisning, der hidtil har været etableret af sær-

forsorgen. Amtskommunernes forpligtelse omfatter også etablering af eneundervisning, hvor det er nødvendigt. Amtskommunernes forpligtelse omfatter personer, der bor eller opholder sig i amtskommunen, men derimod ikke personer, som i henhold til anden lovgivning modtager tilsvarende undervisning. Da en vis del af den undervisning, der varetages af særforsorgen, har karakter af hensyntagende specialundervisning, er der samtidig åbnet mulighed for, at der på de i øvrigt efter lovforslaget gældende vilkår kan etableres hensyntagende specialundervisning i tilknytning til den kompenserende specialundervisning.

Med hensyn til den gældende undervisningspligt på henholdsvis 9 og 10 år for døve og blinde henvises til bemærkningerne til forslag til lov om ændring af lov om folkeskolen § 1, nr. 2, hvorefter der kan tilbydes undervisning i 11 år for elever, hvis udvikling kræver en særlig vidtgående hensyntagen eller støtte. Efter åndssvage-loven er der fastsat en særlig undervisnings- og oplæringspligt til det 21. år. Denne undervisnings- og oplæringspligt anses for opfyldt, når forsorgens anvisninger herom følges. I praksis har dette medført, at ca. 2/3 af de unge åndssvage i alderen fra det 17. til det 21. år modtager egentlig skoleundervisning (ungdomsundervisning). Denne praksis samt ungdoms- og voksenundervisning inden for de øvrige særforsorgsområder ud over den undervisningspligtige alder forudsættes videreført i henhold til lovforslaget. Den hidtidige praksis, hvorefter der er ydet oplæring eller optræning på særlige værksteder eller lignende for personer under åndssvageforsorg og øvrige særforsorg, forudsættes videreført i henhold til lov om social bistand.

Bestemmelsen om, at undervisning kan indrettes i kostskoleform, er medtaget for at åbne mulighed for eventuel fremtidig etablering af egentlige kostskoler med undervisning efter § 1, hvor der i særlige tilfælde skulle vise sig at være behov herfor. En eventuel oprettelse af sådanne kostskoler forudsættes at skulle godkendes af undervisningsministeren efter forhandling med socialministeren af hensyn til den fornødne koordination mellem skolesektor og social- og sundhedssektor vedrørende skole- og bofunktionernes udøvelse.

For at sikre et ligeligt undervisningstilbud over hele landet foreslås det, at undervisningsministeren skal fastsætte regler om undervisningens indhold og omfang, jfr. *stk. 2*.

Ad stk. 3. Ifølge det af socialministeren fremsatte forslag til lov om ændring af lov om social bistand med flere love (Særforsorgens udlægning m.

v.) skal amtsrådet sørge for, at der er det nødvendige antal pladser på institutioner for voksne, der på grund af et vidtgående fysisk eller psykisk handicap har et særligt behov for pleje, behandling m. v., som ikke kan dækkes gennem optagelse på et sygehus eller ophold på de øvrige i lovens kapitel 16 og 17 nævnte institutioner. Institutionerne kan oprettes og drives af en amtskommune, en kommune eller som selvejende institution, med hvilken amtskommunen indgår overenskomst, jfr. forslaget til affattelse af bilstandslovens § 112, stk. 1 og 3.

I overensstemmelse hermed foreslås det i *stk. 3*, at en amtskommune kan opfylde sin forpligtelse til at sørge for undervisning efter § 1 ved at indgå aftale med kommuner, private skoler eller institutioner o. lign. eller andre amtskommuner om henvisning til denne undervisning. Det vil herved blive muligt at henlægge undervisningen til boinstitutionen, for så vidt dette anses for mest hensigtsmæssigt. Amtskommunen vil kunne indgå tilsvarende aftaler med statslige skoler eller institutioner o. lign., ligesom der vil kunne indgås aftale om undervisning af personer, der har behov for undervisning uden at være optaget på de nævnte institutioner. Aftale vil også kunne indgås med organisationer, der på privat initiativ etablerer undervisning efter lovforslagets § 2.

Amtskommunen vil i almindelighed være bekendt med den enkeltes behov for undervisning efter § 1 i kraft af behovet for bistand i øvrigt, og der vil derfor normalt ikke være behov for særlige regler om henvisning til denne undervisning. Bestemmelsen i *stk. 3, sidste punkt*, skal sikre, at der i alle tilfælde finder henvisning sted til fornøden undervisning.

Ad stk. 4. I henhold til skolestyrelseslovens § 40 træffer amtsrådet beslutning om oprettelse af skoler og andre undervisningsinstitutioner m. v. under amtskommunen, ligesom den skal udarbejde en plan for amtskommunens skolevæsen og undervisningsvirksomhed m. v. Planen skal indeholde oplysning om de enkelte skoler og institutioner og deres virksomhed samt om antallet af leder- og lærerstillinger og disses aflønning. Amtskommunale skoler og undervisningsinstitutioner for voksne, hvor der gives kompenserende specialundervisning, bør således også optages på denne plan, der efter bestemmelsen i skolestyrelsesloven skal forelægges undervisningsministeren til godkendelse.

Ad stk. 5. Bestemmelsen skyldes, at Københavns og Frederiksberg kommuner ikke er omfattet af den amtskommunale inddeling.

Til § 2.

Ifølge § 52, stk. 2, i lov om fritidsundervisning m. v., jfr. lovbekendtgørelse nr. 383 af 14. juli 1975, skal der oprettes specialundervisning for voksne, såfremt der til specialundervisning, der tager sigte på at kompensere for det pågældende handicap, har meldt sig mindst 2 elever og til specialundervisning, der er tilrettelagt under hensyntagen til deltagerens handicap, har meldt sig mindst 5 elever.

I sin betænkning indstillede udvalget om udlægning af åndssvageforsorgen og den øvrige særfor-sorg, at den nuværende særfor-sorgsundervisning for voksne henføres under lov om fritidsundervisning m. v., idet udvalget samtidig henledte opmærksomheden på visse lovændringer, der i så fald ville blive nødvendige.

Den kompenserende specialundervisning indgår imidlertid som et led i fritidsundervisningslovens øvrige tilbud om fritidsundervisning for voksne, jfr. lovens kapitel III. Hovedprincippet i denne undervisning er, at der ikke består nogen pligt til at etablere undervisning, og at den væsentligst oprettes på privat initiativ. Hertil kommer, at der til fritidsundervisning for voksne ydes et tilskud fra det offentlige på normalt 75 pct. af lønningsudgifterne, ved specialundervisning dog 100 pct., således at halvdelen af dette tilskud afholdes af vedkommende kommune og den anden halvdel af staten. Deltagerne afholder selv udgifterne til læremidler samt befordring, og endelig betaler de et indskrivningsgebyr til dækning af administrationsudgifter o. lign.

Disse bestemmelser er ikke forenelige med udlægningsudvalgets forslag om, at særfor-sorgens undervisning for voksne afløses af en amtskommunal forpligtelse til at sørge for oprettelse af denne undervisning, at undervisningen skal være vederlagsfri for deltagerne, og at amtskommunen skal afholde alle udgifterne ved dens afholdelse. Ministeriet har derfor ikke anset det for hensigtsmæssigt at søge den hidtidige særfor-sorgsundervisning indpasset i lov om fritidsundervisning m. v. Imidlertid svarer denne undervisning i det væsentlige til den kompenserende specialundervisning for voksne, der tilbydes i henhold til fritidsundervisningslovens regler, og det vil derfor ikke være hensigtsmæssigt, at der fortsat ydes tilskud til sådan undervisning i henhold til denne lovs bestemmelser ved siden af den af amtskommunerne etablerede undervisning. I konsekvens heraf foreslås det, at bestemmelserne i fritidsundervisningsloven om kompenserende specialundervisning for voksne

ophæves, jfr. det samtidigt fremsatte forslag til lov om ændring af lov om fritidsundervisning m. v., og at det i stedet pålægges amtskommunerne at afholde udgifterne til denne undervisning. Ministeriet lægger samtidig afgørende vægt på, at der skabes en fuldstændig ligestilling for deltagerne imellem undervisning etableret af amtskommuner i henhold til § 1 og undervisning etableret på privat initiativ. I konsekvens heraf foreslås det, at udgifterne til læremidler, befordring og indskrivningsgebyrer, der påhviler deltagerne i henhold til fritidsundervisningsloven, pålægges amtskommunerne i forbindelse med overførelsen af den kompenserende specialundervisning for voksne til amtskommunalt regi, jfr. lovforslagets § 4, stk. 1-3, og § 5 med bemærkninger.

I sæsonen 1976-77 har ca. 8.600 voksne deltaget i den kompenserende specialundervisning tilrettelagt i henhold til lov om fritidsundervisning m. v. Heraf må det skønsmæssigt anslås, at 7.000 voksne har deltaget i kursus for læse- og staveretarderede (ordblindeundervisning), medens resten fordeler sig på eksempelvis åndedræsteknik, øvelser for hjertepatienter, kursus for døve og svagthørende og for blinde og svagtseende. Flere af de sidstnævnte kursus er tilrettelagt i samarbejde med institution eller hospital.

Den store landvinding er sket ved den kompenserende specialundervisning for læse- og staveretarderede. Det har her haft afgørende betydning, at lov om fritidsundervisning m. v. har skabt ensartede vilkår for tilrettelæggelsen og sikret et tilbud for voksne på lige fod med al anden fritidsundervisning. Hovedparten af de 7.000 voksne, som deltager i denne undervisning, har ikke i øvrigt behov for bistand fra forsynen, men er almindeligt fungerende samfundsborgere, som har det fælles handicap at være ordblinde. For mange af disse mennesker har det meget stor betydning, at man hos oplysningsforbundene m. v. fortsat kan tilmelde sig og deltage på helt samme måde som andre fritidsundervisningsdeltagere.

Særforsorgens undervisning svarer som nævnt i det væsentlige til den kompenserende specialundervisning for voksne, som tilbydes i henhold til lov om fritidsundervisning m. v., men som det fremgår af foranstående, benyttes tilbuddet om den sidstnævnte undervisning hovedsagelig af personer, som ikke i øvrigt har behov for bistand fra særforsorgen. Ministeriet vil i de nærmere regler, der skal udstedes i medfør af stk. 1, 1. pkt., søge at sikre en videreførelse på privat initiativ af de undervisningsopgaver, som hidtil er blevet løst af oplysningsforbund m. v. i henhold til lov om fri-

tidsundervisning m. v. samtidig med, at amtskommunerne ved udlægningen overtager og viderefører de opgaver, som særforsorgen hidtil har varetaget.

Bestemmelsen i stk. 1, 2. punktum, svarer til § 39, stk. 2, i lov om styrelsen af kommunernes skolevæsen og af virksomhed efter lov om fritidsundervisning m. v., jfr. lovbekendtgørelse nr. 462 af 3. september 1974. Amtsrådet skal således som hidtil træffe beslutning om godkendelse af kompenserende specialundervisning, der søges etableret på privat initiativ.

Stk. 2 svarer indholdsmæssigt til de gældende regler om kompenserende specialundervisning i lov om fritidsundervisning m. v. § 53, nr. 1, sammenholdt med §§ 37 og 38, nr. 2.

Til § 3.

Stk. 1 erstatter § 53, nr. 1, jfr. § 38, nr. 7, i lov om fritidsundervisning m. v.

Ad stk. 2-5. Efter § 62, stk. 2-5 i lov om fritidsundervisning m. v. er kommunen forpligtet til at anvise kommunale og statslige lokaler samt private lokaler, hvortil der er ydet statslån eller tilskud, til fritidsundervisning for voksne, herunder kompenserende specialundervisning. Stat og kommune afholder hver for sig udgifterne til fornødent inventar og undervisningsmateriel, og for så vidt angår statslige lokaler, afholder kommunen udgifterne til lys, varme, rengøring samt fornøden skolebetjentbistand. Private lokaler skal med fornødent inventar og undervisningsmateriel stilles til rådighed mod en efter amtsrådets skøn rimelig leje, der afholdes af kommunen.

Endelig træffer kommunalbestyrelsen efter regler, der fastsættes af undervisningsministeren, afgørelse om ydelse af tilskud til driftsudgifter til andre lokaler, der benyttes til godkendt fritidsundervisning for voksne, herunder kompenserende specialundervisning.

Henlæggelsen af den kompenserende specialundervisning til amtskommunalt regi betyder, at amtsrådene får pligt til at anvise de fornødne kommunale, amtskommunale eller statslige lokaler, idet der fortsat vil være behov for sådanne lokaler som forudsætning for, at undervisningen kan oprettes. Derimod har private lokaler kun i meget begrænset omfang været inddraget under lokaleanvisningen, og det foreslås derfor, at anvisningsforpligtelsen i fremtiden kun kommer til at omfatte lokaler ved private undervisningsinstitutioner, hvis udgifter afholdes af det offentlige. Dette skal ses i sammenhæng med, at kommuner, amtskommuner, stat

og de i stk. 2 nævnte undervisningsinstitutioner hver for sig skal afholde udgifterne ved brugen af lokaler. Denne ændring medfører ingen forøgelse af de samlede offentlige udgifter, men afskaffer en del afregninger af ringe betydning mellem offentlige myndigheder.

Bestemmelserne er ikke til hinder for, at undervisningen finder sted uden for egentlige lokaler, såfremt de pågældende lokaliteter i øvrigt er egnede, f. eks. ved hjemmeundervisning, erhvervspraktik og lignende.

Det er hensigten at videreføre de gældende regler om tilskud til driftsudgifter til lokaler, jfr. §§ 62 og 63 i bekendtgørelse nr. 410 af 15. august 1975 om fritidsundervisning for voksne, således at amtsrådet efter regler fastsat af undervisningsministeren fremtidig træffer afgørelse om ydelse af sådanne tilskud til lokaler, der benyttes til kompenserende specialundervisning for voksne med henblik på, at deltagerne ingen udgifter har hertil.

Til § 4.

Ad stk. 1. Alle udgifter til den i lovforslaget omhandlede undervisning foreslås pålagt amtskommunerne og Københavns og Frederiksberg kommuner. Hermed følger man en indstilling fra en arbejdsgruppe nedsat af socialministeriet til bl. a. at overveje spørgsmålet om finansieringsregler til indpasning af særforsorgens undervisningsfunktioner ved særforsorgens udlægning. I arbejdsgruppen deltog repræsentanter for Kommunernes Landsforening, Amtsrådsforeningen i Danmark, Københavns og Frederiksberg kommuner og vedkommende ministerier.

Ad stk. 2. Staten stiller i dag læremidler gratis til rådighed for deltagere i særforsorgens specialundervisning. Deltagere i specialundervisning i henhold til fritidsundervisningsloven betaler derimod selv læremidler. Der stilles forslag om, at amtskommunen stiller læremidler gratis til rådighed for deltagere i den specialundervisning, som tilrettelægges af amtskommunen. Det foreslås endvidere, at amtskommunen afholder udgifter til læremidler ved undervisning tilrettelagt af private, jfr. bemærkningerne til § 2, stk. 1.

Ad stk. 3. Ifølge § 53, nr. 4, i lov om fritidsundervisning m. v. skal deltagerne i specialundervisning afkræves et indskrivningsgebyr, der navnlig anvendes til dækning af administrationsudgifter og udgifter til undervisningsmateriel. Som modstykke til, at amtskommunerne efter lovforslaget fremtidig skal afholde disse udgifter, jfr. bemærkningerne til

§ 2, stk. 1, foreslås det, at amtskommunerne skal godkende private initiativtageres budgetter og regnskaber vedrørende disse udgifter.

Ad stk. 4. Som det fremgår af bemærkningerne til § 1, er amtskommunen forpligtet til at yde den i loven omhandlede undervisning til personer, som bor eller opholder sig i amtskommunen. Det foreslås derfor, at der gives skoleamtskommunen adgang til at kræve godtgørelse af den amtskommune, hvor deltagerne er hjemmehørende.

Til § 5.

Staten afholder i dag udgifter til befordring mellem hjem og skole for deltagere i særforsorgens specialundervisning. Deltagere i specialundervisning i henhold til fritidsundervisningsloven afholder derimod som hovedregel selv udgifterne til befordring mellem hjem og skole. I henhold til fritidsundervisningslovens § 111 kan direktoratet for folkeskolen, folkeoplysning, seminarier m. v. dog efter ansøgning yde deltagere gratis befordring. Der stilles derfor forslag om, at amtskommunen skal sørge for eller afholde udgifterne til fornøden befordring mellem hjem og undervisningsinstitution eller skole efter nærmere af undervisningsministeren fastsatte regler. Dette gælder også deltagere i undervisning tilrettelagt af private, jfr. bemærkningerne til § 2, stk. 1.

Til § 6.

Ad stk. 2. Der henvises til bemærkningerne til § 1, stk. 4. Såvel tjenestemandstillinger som andre stillinger skal opføres på planen.

Ad stk. 3-4. Efter § 8 i det af socialministeren fremsatte forslag til lov om udlægning af åndssvageforsorgen og den øvrige særforsorg tilbydes der det tjenestemandsansatte lærerpersonale i staten, som pr. 31. december 1979 er beskæftiget med undervisning af voksne, der efter udlægningen skal have undervisning i overensstemmelse med nærværende lovforslag, ansættelse med virkning fra den 1. januar 1980 som tjenestemænd ved det amtskommunale skole- og undervisningsvæsen, som skal sørge for den pågældende undervisning. De omhandlede lærere skal ansættes med løn- og pensionsvilkår, der svarer til de for de pågældende under ansættelsen i staten gældende.

Der skal således oprettes et antal tjenestemandstillinger på planen for amtskommunens skole- og undervisningsvirksomhed m. v., og disse stillinger forudsættes tilbudt de tjenestemandsansatte lærere

ved særforsorgens skoler, som skal varetage specialundervisning for voksne i vedkommende amtskommune.

I Københavns kommune ansættes lærerne som kommunale tjenestemænd. I Frederiksberg kommune ansættes lærerne ved kommunens skole- og undervisningsvæsen, jfr. § 1, stk. 5.

Undervisningsministeriet forudsætter i øvrigt, at amtskommunerne og Københavns og Frederiksberg kommuner også tilbyder ikke-tjenestemandsansatte lærere ved særforsorgsskolerne fortsat beskæftigelse inden for det amtskommunale (kommunale) skole- og undervisningsvæsen.

Tjenestemandsansatte ledere og lærere uden for København er omfattet af de bestemmelser i lov om tjenestemænd i staten, folkeskolen og folkekirken, som er gældende for folkeskolens tjenestemænd, således at aftale om løn- og andre ansættelsesvilkår indgås mellem finansministeriet og organisationerne. Der ydes pension efter de for sådanne tjenestemænd gældende regler, og staten afholder udgiften til pensioner efter disse regler, jfr. § 13 i socialministerens lovforslag om særforsorgens udlægning.

Udover det tjenestemandsansatte lærerpersonale ved de amtskommunale skoler og undervisningsinstitutioner vil der antagelig blive behov for timelærere, vikarer og faglærere ved disse skoler m. v. Det foreslås i *stk. 4* – i overensstemmelse med kongelig resolution af 2. januar 1973, jfr. statsministeriets bekendtgørelse af 11. januar 1973 om ændringer i ministeriernes forretningsområder (visse sager vedrørende løn- og ansættelsesvilkår) – at deres løn- og andre ansættelsesvilkår fastsættes af finansministeren, idet det forudsættes, at udformnin-

gen af reglerne sker i samarbejde med undervisningsministeriet.

Tilsvarende fastsætter finansministeren – i samarbejde med undervisningsministeriet – regler om løn- og andre ansættelsesvilkår for lærerpersonalet ved den på privat initiativ etablerede specialundervisning, jfr. § 2.

For at kunne opnå bedst mulig udnyttelse af det tjenestemandsansatte lærerpersonale vil undervisningsministeriet søge at få indgået en aftale i henhold til § 45 i lov om tjenestemænd i staten, folkeskolen og folkekirken om, at lærere ved amtskommunens specialundervisning for voksne, som udlånes til at varetage undervisning m. v. i folkeskolen eller ved andre undervisningsinstitutioner, får disse timer medregnet i deres pligtige undervisningstimal i hovedstillingen, ligesom tjenestemænd i folkeskolen, der overtager timer ved specialundervisning for voksne, får disse timer medregnet i deres pligtige undervisningstimal i deres stilling i folkeskolen.

Ad stk. 6. De i fritidsundervisningslovens § 63 fastsatte regler om honorar til ledere af fritidsundervisning for voksne må suppleres med nye regler til brug for de tilfælde, hvor specialundervisning for voksne efter lovforslaget forestås af en leder, der tillige er leder af en fritidsundervisning.

Til § 7.

Ved bestemmelsen, der svarer til § 101 i lov om fritidsundervisning m. v., skabes der hjemmel for, at der fortsat kan oprettes og ydes tilskud til uddannelseskursus for ledere og lærere inden for kompenserende specialundervisning for voksne.